

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Községeknek és néptanítóknak egész évre 4 frt.

Bérmentlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

A nyilt-térben minden garmond sor díja 20 kr.

ZEMPLEN.

Hetilap, főtekintettel e megye szellemi és anyagi érdekeire.

Hirdetési díj:

Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfelül 50 „ 1 1/2 „
„ 50 „ 1 „

Kiemelt, díszbetűk s körzettel ellátott hirdetésekért termérték szerint, minden centimeter után 3 kr. számtattatik.

Hirdetések a „Zemplén“ nyomdájában vétetnek föl, s vidékről is oda intézendők.

Felhívás.

Zemplénmegyében kebeleztet Tállya nagyközséget, mely Tokaj-Hegyaljának hajdan egyik díszét képezte — ismét egy nagy tűzvész majdnem semmivé, lakosait pedig majdnem földönfutóvá tette.

Ezen nagy szerencsétlenségnek napja s kezdete folyó évi szeptemberhő 14-ik napjának délután 3 órája volt, midőn egy háztulajdonosnak házából még eddig ki nem puhatolhatott okból tűz ütött ki, melyet ugyan elég jókor tudattak vészharangok; de ki állhatott ellent a mindent fölemészítő lángoknak, melyeknek hű segítő társaul szegődött a szélvész!... Kinek volt gondolatjában megmenteni házat, midőn saját magának, családjának élete is veszélyben forgott!... Hasztalan siettek a szomszéd Rátka, Ond, Mád, Golop és Szántó községekből a veszedelem elfojtására, mert ezeknek sem adatott azon csodálatos erő, hogy a pusztító vad elemet megakadályozzák, így hamvadt el menthetetlenül városunknak egész fő- és három mellékutczája délután 6 órára, összesen 117 lakház minden mellék épületével, melyeknek egy része csekély értékben, másik része pedig biztosítva nem is volt.

Azonban a felbőszült s határt nem ismerő pusztító elem a háztetők felemészítésével sem elégedett meg, hanem belopódzott a szobák, borházak, kamarák és csürök belsőjébe is, — mely alkalommal egy nő s számos háziállat is menthetlenül elveszett. A rombolás egész éjszakán s másnap délig folytatta vad munkáját, melylyel csak akkor elégedett meg, midőn utjában martalékra nem talált.

TÁRCZA.

Uti levelek.**VII.**

Veyrier-sous-Salève aug. 11.

Utolsó levelemben csak átrepülve Genfből Château de Virybe, most térek vissza azon utamra s az azóta átéltekre.

Genfbe megérkezve, s ismerve már a viryi utat s a genfi fiakkert, miután az indóháznál könnyű egyfogatu kocsi nem kaptam, s a nagy landauerök türelemből kihozó lassu járását ki nem állhatva, kocsisommal ez utra úgy alkudtam meg, hogy nekem egészen könnyű kocsi fogjon. Gazdájának nagy kocsiútjában a vasárnap és az alább említendő carougei czéllövészet végett csak egy ilyen talyigaforma kocsija lévén, én tehát a kocsi mellé ülve neki indultunk Virynek, azonnal megkezdvén kocsisommal a társalgást, mi ezen emberek aránylag nagy foku miveltsége mellett, tudványó kölföldire nézve valóságos élvezet.

Alig értünk azon boulevardra, mely Carougeba (csak az Arve folyó által Genftől elválasztott város, mint Buda Pesttől) vezet, már itt minden házat fellobogóztatva találtunk, mert Carougeban ez idő szerint a genfi canton tir-jét azaz czéllövészetét tartják, mely ünnepély minden 5—6-dik évben egy egész hétig tart.

E nemzeti ünnepre nem csak a szomszéd cantonokból, de Franciaországból is jönnek számo-

Nincs toll, mely hűn ecsetelné ezen szerencsétlen 200-nál több család nyomorát, nemcsak lakhelyüket, házukat, de télére nagy gonddal és fáradsággal egész nyáron keresztül betakarított életnemüket, — téli ruháikat is elvesztették; — s ha ezekhez hozzáveszünk, hogy még a közellevő, azonban kevés reménnyel kecsegtető szüreteléshez szükséges eszközök is a lángok martalékaivá lettek, — akkor igazán elmondhatjuk, hogy ezek a szerencsétlenek önhibájukon kívül mindenüket elveszítették. A kár, mely ez által okoztatott, hatósági összeírás szerint 200,000 frtnál is többre tehető.

Városunkra nézve az 1861-iki tűzvész, mely minden köz- és egyházi épületeinket elhamvasztotta, örökre felejtethetlen marad; azonban az ezután következő évek is folytonosan sújtották városunkat: így nevezetesen 1863-ik évben általánossá lett aszály, 1864., 1865., 1866., 1867-ik évnek elején szőlőhegyeinket, semmivétevő késői fagyok, — 1868., 1869., 1770., 1871-ik években az öboly, majd a szüretelés alkalmával a folytonos esőzés tette semmivé egyedüli pénzforrásunkat, szőlőinket.

Honnan? miből építhetnék fel elpusztult, semmivé lett házaikat? miből szerethetnének élelmet, testi ruhát s a majdan bekövetkező szürethez megkívántató eszközöket? talán a mult esztendő megvakarított filléreiből? de lehet-e ott megtakarítani, hol jövedelem nincs; midőn még a fentebb említett különemü folytonos csapásokhoz járult az emlékezetes 1876-iki év, amikor összes szőlőterméseinket egy éjen át elseperte az általános fagy, mely szőlőtökeinket nemcsak azon, de több évre is terméketlenné tette.

san, s épen úgy, mint nálunk, felhasználják politikai eszmecegerére szónoklatokra s a t. Kocsisomtól tudtam meg, hogy most Svájcnak czéllövő hőse egy baseli Knuti nevű egyén, ki nem csak ez országban, de Francia, Német és Angolhonban is szedi el az első díjakat vetélytársai előtt, s ki bort sohasem iszik, de fegyverének elsütése előtt egy pohár sodavizet ürit, s azután biztosan mondja, hogy melyik kört érte golyója.

Az Arve hidján áthaladva nagy diadaliv alatt megyünk el, melynek közepén óriási veres K. díszlik. Mit jelent ez? Hát a város neve: K. rouge azaz veres K. Itt már a különböző színű és alaku lobogók erdejébe jutunk. Nincs ablak bármely utczába nézünk, melyből legalább egy ne lógna, többnyire kettő van. Ugy látszik, itt is nagyon szeretik a demonstratiót. A tir helyisége mellett elhaladva, folytonos peloton tüzet hallunk, mert itt harmincnél is több ember lö egyszerre s folytonosan; s ezt egy egész hétig szakadatlanul cselekszik.

Kiérve e pokoli zajból kezdjük a társalgást másról.

Kocsisom utazott ember, Rómában lakott két évig, mint pápai katona, megtanult olaszul, s nagyon szeret Olaszországról beszélni. Kezdetben német cantonbeli svájczinak tart, de nagyot nyerek elötte, midőn megmondom neki magyar voltomat. Ő szorgalmasan olvassa az újságot s tudja a mi megváltozott viszonyunkat Ausztriához, s azt is, hogy birodalmunk most már nem csak Ausztria, de Autriche-Hongrie. Áttérve a Napoleon által Olaszországtól annectált Savoie-ra, melynek szintén mi fizettük meg az árát, kiemeli, hogy mily

Vagy talán felépíthetik más jövedelmi forrásból? de van-a más jövedelmi forrásunk a szőlőművelésen kívül, mely annyi sok kiadás-sal, fáradsággal jár? bizonyára nincs, — ez képezi nekünk földünket, rétiünket, iparunkat, kereskedelmünket, szóval megélhetésünket. Es a jelen év nem folytatása-e az elemi csapás által terméketlenné tett 1876-iki évnek? míg ott a fagy, itt részint a kevés termés, részint pedig a folyó év augusztushó 18-án volt nagy jég tette semmivé szőlőinket s vette el egyedüli jövedelmünket. Vagy ha önerőnkől képtelen vagyunk magunkon segíteni, vehetünk-e mi igénybe ily szerencsétlenségekhez illő olcsó % pénzt? bizonyára nem, mert ugyszólván első nagy pénzintézeteknél a szőlő még csak hitel alapul sem szolgál. Ily körülmények között nem csoda, ha polgártársaink arcán a nyomor, fájdalom, kétségbeesés kinja ül, nem csoda, ha kebleinkben az isten és ember iránti hit megrendült.

Mert hiszen kihez forduljunk segítségért, midőn magunkat, gyermekeinket, vagyónunkat feltartani kell? Kihez forduljunk vigasztalásért, midőn keblünk a szerencsétlenség elviselhetetlen súlya alatt összeroskadni készül? talán atyáink, testvéreink vagy barátainkhoz, kiknek maguknak is segítségre, vigasztalásra van szükségük.

Nem fordulhatunk mi ily kétségbeejtő helyzetben máshoz, mint nemeslelkű honfőtársaink s testvéreinkhez, hiszen ennek a közös anyának, Magyarországnak mi is édes gyermekei s hű fiai vagyunk, s él keblünkben a hit, hogy elveszni, elpusztulni nem fogják engedni polgártársaikat, nem a Hegyaljának egyik népes, de szerencsétlen városát. Egész

sokat tett itt a francia kormány a közjóért különösen a közoktatásügyért utakért, s mégis a savoyard mindamellett, hogy ha nem saját jargonján, mi azonban szintén nem olasz eredetű beszél, francia a nyelve, még most is nem francziának valja magát, de arra büszke, hogy ő savoyard — épen úgy azt mondja, mint az urak, kik soha sem mondják, hogy osztrákok, de azt, hogy magyarok. No ha így áll a dolog, hát ezental még a francziát is savoyardnak fogom tartani.

Egy ilyen fiakker kocsinak, ki azonban rangján alólinak tartja a piacra kiállani, s csakis az indóház elébe jár ki, s nagyobb utakra megy, havi fizetése itt 65 frank, és a borralaló, mit itt külön ki is szoktak alkudni s mi körülbelül 15 frank után 1 frankot tesz ki.

Ki egy ország viszonyai felül minden irányban értesülni szeret, egy ilyen kocsi oldalán sokat tanulhat.

Viry falucskába érve, kérdés kapok-e itt lakást, miután a Carougeból a genfi canton törvénye folytán, mely apácát nem tűr, ide költözött nagy leánynevelde harmadnapra tartja az évi nagy jutalom szétosztás ünnepélyét. Az intézet ide költözése folytán alakult 3 vendéglőnek minden szobája csakugyan előre le van foglalva a világ minden részéből ide sereglendő szülék számára; nem marad tehát egyéb hátra, mint egy magán uri házhoz, melynek urnőjével tavaly volt alkalmam megismerkedni, folyamodni, hol valódi magyar vendégszeretettel fogadnak, s emeletjüknek egy, s ha kell több szobáját is, akár az egész szünidőre rendelkezésemre bocsátják, s reggelit és kiszolgálót adnak — ingyen.

nyíltan, őszintén valljuk be szegénységünket, mint a hogy a gyermek feltárja fájdalmit szülei előtt, s a szívnek legnemesebb érzésével, a bizalommal fordulunk ugy a törvényhatóságok, társulatok, mint az egyesek nemes szívéhez segítségért, könyöradományért, — a melyek hivatva lesznek nem egykét családot a kétségbeesés a megsemmisülés felé rohanó nyomortól megszabadítani, s városunknak ismét visszaadni.

Ily szempontból elhatározta képviselő-testületünk a könyöradományok gyűjtését, azon alapos remény és meggyőződésből kiindulva, hogy városunk szerencsétlenségét maga az állam, a társadalom karolja fel, egyes nemes keblü honfitársaink tömegesen fognak — az isteni gondviselés által birt vagyonaik feleslegéből — filléreikkel járulni az önhibájuk s vétkeik nélkül földigsujtott honfitársaik felségelésére.

Ily reménytől áthatva azon alázatos kérésünkkel esedezünk a mélyen tisztelt közönséghez: hogy szerencsétlenné lett polgártársaink nyomorát kegyes adományával enyhíteni s ezt a mennyire lehet hatósága területén közhírré tenni, s az így begyűlt könyöradományokat az alábbirt s a képviselő-testület által különösen e czélra választott bizottság elnökéhez — a tüzkarosultak részére a kár és szegénység arányához képest leendő kiosztás végett — beküldeni kegyeskedjék.

Nem tartjuk végre szükségesnek indokolni a régi közmondásnak alapigazságát, mely épen az így nagy szerencsésége által sujtottakra vonatkozik: „Kétszer ad, aki azonnal ad.“

A beküldött könyöradományok — hálás köszönetünk nyilvánítása mellett — hirlapilag fognak nyugtáztatni.

Kik is egyébiránt városunkat s ennek szerencsétlen polgárait a nagy közönség kegyébe s hazafui szeretetébe ajánlva — honfiai tisztelettel maradtunk

Tályán, 1877. szept. 18.

alázatos szolgálói:

Id. SZABÓ JÓZSEF,
bizottsági elnök.

BALOGH DÁNIEL,
bizottsági jegyző.

Ez eset egy másik hasonlót juttat eszembe. Midőn a hatvanas évek elején Kovács Dániel nagyon is hallgatag s idegenekkel ismerkedni nem igen szerető barátommal Némethonban való hosszabb bolyongás után Belgiumba értünk, hol a határt Aachen felől átlépve egy csapással megszűnt a német szó, s Dani barátom egészen elnémulva, nekem kellett törni egy a nyelvtenből önmagamtól tanult francia nyelvet, Lüttich felé tartva egy becsületes belgának nagyon megessett a szive kínlásunkon, s minden kitelhető szolgálatot ajánlott fel nekünk. Barátomnak feltűnően e tulságos szívéllyesség idegen részéről, ki azt sem tudta, hogy kik vagyunk, koronkint egy-egy szóból álló csipős megjegyzést tett az idegenre, kibennünket kizsákmányolni akaró iparlovagot gyanított. Gyanakodása tetőpontját érte, midőn az indóház szomszédjában levő fogadóba kísértvén bennünket, a hidpénzt, nálam nem lévén apró, bocsánat kérés mellett kifizeti értünk. Ezt busásan megfogjuk fizetni, sóhajt fel barátom s azt hiszi, hogy én már lépre mentem. De nagyot bámulunk mind a ketten, midőn a fogadó előtt megállva azt mondja: ime uraim a Schiller fogadó, jó éjszakát! s be sem várva azt, hogy szívességét megköszönhessük, örökre eltávozik. Barátom megáll s így kiált fel: No ez ugyan lefőzött bennünket. Én ilyesmire csak magyar embert hittem képesnek.

Ezeket azért mondom el, nehogy azt higyük, hogy az önzetlen szívességre és vendégszeretetre csak nekünk magyaroknak van kizárólagos szabadalmank és monopoliumunk.

Üti élmények elsorolása lévén e sorok célja, elmondom tehát még azt is, hogy közvetlenül az

Az országos községi és körjegyzői gyűlés.

Budapest, szeptember 14. 1877.

A magyarországi községi és körjegyzők II-od éves országos congressusa ma fejezte be ülését Pest-Kiskun vármegye üléstermében.

Tekintsük meg közelebbről e mozgalmat, mi czélt igyekszik elérni? s valjon helyes uton haladnak e községi és körjegyzőink?

Valóban csodálkozunk kell azon, hogy ezen országos mozgalmat a napi sajtó figyelmen kívül hagyja, s ugyszólván meglegcszik a tények egyszerű közlésével ahelyett, hogy behatóbban tanulmány tárgyává tenné s megfigyelve, a talán még e téren tapasztalatlan jegyzőket oktatra vezetné helyes céljuk elérésére s igyekeznék azon, hogy ezen nagy fontossággal bíró társadalmi mozgalom a rendes kerékvágásból ki ne zökkenjen s téves irányt vegyen.

De csodálkozásunkra egyszerű felelet az, hogy mi politikus nemzet vagyunk nagy mérvben, s most ezen eseményteljes napokban mi gond sem fordítatik a társadalmi mozgalmakra, s nincs időnk a rohamosan fejlődő politikai tények közepe egy ily mozgalmat megfigyelni, bármily horderevel bír is az hazánk beléletének fejlődésére; mert ki tagadhatná azt, hogy az országos jegyzői mozgalom hazánk társadalmi és közigazgatási belügyeire nagy fontosságú leend, hisz tudjuk azt, hogy a községi és körjegyző mig egyrészt hazánk állami gépezetében egy nagy fontosságú mozgó erő, addig a nép nevelője, tanítója, hogy ne mondjuk — atyja.

Ha nem tagadhatjuk azt, hogy a községi és körjegyző ugy a törvénykezés mint a közigazgatás terén az államnak egy oly organuma, kinek tudatlansága azoknak rendes folyamában gátatvet, mig tapintatos, pontos, ügyismerő eljárása az igazságszolgáltatást nagy mértékben megkönnyíti; ha nem tagadhatjuk azt, hogy a községi és körjegyző tudatlanságával azon kis államot, melynek vezetésére hivatva van lépten nyomon a meredély sikos ösvényére vezetheti; mig munkaösmerő, ügybuzgó, jóakaratu eljárásával azt a magaslat tetőpontjára emelheti, a reá bizott népet a jó uton vezetve az állam megelégedett polgárává téve, ennek apostolává lesz: akkor szomoruan kell gondolnunk az államkormányzat azon tétlen magaviseletére, mit ezen közegekkel szemben elkövet, s ugyszólván magukat engedni tébolyogni ahelyett, hogy czélt jelölne ki számukra s egyengetné az utat, melyen azt elérhetik, sőt mi több, még szavukat sem igyekszik meghallgatni, mit igazol azon körülmény, hogy most egy éve tartott első congressusukból

elmondott eset után mily másik öröm érte még akkor barátomat, mely engemet jó izűen megnevetetett. Az lévén első napunk, melyen csak francia szót hallottunk, miből Dani barátom, füle nem lévén még hozzá szokva vajmi keveset értett, midőn a Schiller szálloda pinczéje németül szólit meg bennünket, felkiált: Szent isten hová jutottunk, hogy a szegény magyar ember még annak is örül, ha német szót hall! S e felkiáltásnak a hatvanas évek elején nagyobb volt a jelentősége, mint most. Vissza ne térjen soha!

Berendezkedve lakásomon, reggel óta üres gyomromnak kerestem foglalkozást, mit a „gondviseléshez“ czimzett korcsmbában, nem akarom fogadónak csufolni, találtam. De itt jobb volt az élc az ételnél. Ugyanis gyermekeim mesélik, hogy amint még maiglan is olvasható, midőn czimerét kifüggesztette, a gondviselést — providencia e helyett hibásan a-val írta reá — s midőn azt kérdezték tőle, hogy miért tévé e helyesirási hibát? azt felelé: hogy kivételt csináljon a szabály alul.

Ez jobban sikerült az én diner-mnél. No de legalább nagyon olcsó volt. Nálunk pedig ily helyütt rosszat is adnak s meg is huznak érette.

Házi asszonyom Madame Silva nyolczvan éves tiszteletet gerjesztő matrona a St. Julieni kerület párizsi parlamenti köztársasági párti képviselőjének az anyja hajadon leányával csak a nyarat töltik e kis paradicsomban s annyira gyöngédek, hogy első s második nap egészen átengednek gyermekeimnek, hogy a vizontlátás örömet velök zavartalanul élvezhessen; de ismervén „gondviselése“ mostohaságát, harmadnap meghivnak

kelt „emlékiratuk“ is hihetőleg átolvasatlanul a magas miniszteri papirkosárba került.

Ily tényekkel szemben csakis üdvözölni lehet ezen nagy hoderővel bíró társadalmi mozgalmat, mely elvül tüzte ki magának az önművelődést, hogy ez által képes legyen a reá bizott állást a haza javára tisztességesen betölteni; de ezzel egyidejűleg jogosan megköveteli célja eléréséhez megkívántató felsőbb támogatást, mert nem magának, hanem közvetve az országnak kér.

Örömmel üdvözöljük tehát a mai napon végleg megalakult központi községi és körjegyzői egyesület azon üdvös törekvését, melylyel oda igyekszik, hogy a magyar korona területén lévő összes megyék jegyzői külön külön ily czélú egyesület alakítására buzdittassanak, hogy az így megalakult egyesületek a központban nyerjenek összekötötést és támaszt. Örömmel kell, hogy üdvözöljük ezen erőteljes mozgalmat, melynek célja a közigazgatási egyöntetőség behozatalával az ügyek könnyebb menetét előmozdítani, s egy eddig elszórva, elkülönítve élt elemeket csoportosítani s egy tekintélyes testületbe összevonni azon embereket, kik legelső sorban a haza és nép javát előmozdítani vannak hivatva; üdvözölnünk kell már csak azért is, hogy egy ily nagy horderővel bíró állásra önmaguk követelik a kellő képesítéssel ellátott egyének megválasztását s az ország nevében tiltakozást nyujtának át a kormányhoz az eddig czélszerűtlennek bizonyult községi és körjegyzői képesítések megváltoztatása iránt, mert csak is az lehet a népnek jó vezére ki arra elegendő qualificatióval bír.

Vége üdvözölnöm kell azokat is, kik ezen üdvös mozgalmat megindították, melynek ugy az államra, mint az állam polgáira meg lesz üdvös hatása.

Kitartás s szoros egyesülés legyen jelszavunk, s ugy biztosan elérjük a czélt.

KRETOVICS JÓZSEF,

S.-a.-Ujhely város rendes s a zemplényei községi és körjegyző egyesület id. jegyzője, mint az országos gyűlésre kiküldött képviselő.

HETRŐL-HÉTRE.

(Hír és vegyes rovat.)

A török győzelmek öröme f. hó 19-én városunk is kivilágított, s bár az ünneplés tény a rögtönzés bélyegét hordá magán, mégis elég impozáns volt arra nézve: hogy a közlekedésről méltón tanuskodjék. Ez alkalommal az önkéntes tüzoltóegylet zászlók és zeneszóval fáklás dífléet is rendezett, melyet a polgárság ezrekre menő tömege kísért a térs és hosszú utcákon végig. Az ünneplés záradékát a dalár-egylet török-hymnusza képezte,

ebédre is, hol szokásom ellenére s daczára a kellemes társaságnak, mert a képviselő neje és leánykája is velünk ebédelt jóllaktam. Ugy az ebéd folyama alatt, de azontul gyakrabbi látogatásaim alkalmával is alkalmam volt meggyőződni, hogy a francziák hirhadt felületessége az ismeretek minden ágában enyészni kezd, mert a házi kisasszony nemcsak azt tudta, hogy Magyarország van és merre van, de azt is, hogy ki és mikor voltak első királyunk, hogy anjou házból való királyaink is voltak, s a francia minden korszakbeli irodalmat nem csak teljesen ismeri, de itészetet is gyakorol felette. A modern társadalmi és vallási kérdések felett oly higgadtan szenvedély s előítélet nélkül beszél, hogy az ember komoly államférfi szavát véli hallani.

A háziakon kívül még egy érdekes egyéniséget találtam ezen igénytelen faluban, az esperesplébánost. No de itt már alig állhattam meg, hogy szemébe ne nevessek a házigazdának midőn szobája küszöbét átléptem. Ugyanis midőn a parochiára mentem eszembe jutott egész véletlenül egy német leírás Magyarországról, mit az ötvenes években egy kassai gymnásiumi német tanár, ha jól emlékezem nevére Schwab, igen eredetileg s ügyesen irt. Ugyanis ő nem a szokott modorban fogott munkájához, de az egyes látogatások alkalmával tapasztaltakat írta le ugy a mint azokat találta — s amennyiben két régen átlapozott fejezet után itélhettem, melyeknek ez volt a azime: Auf einem ungarischen Pfarhofe és auf einem ungarischen Edelhofe elég hiven.

A paplak leírását így kezdi: Tous les trois,

melyet az insurgensek emlékszóba körül halomra hányt fáklák fényénél lelkesült éljenések között zengett el. A nem parancsszóra támadt lelkesedés harsány hangja rég tört ki ily hévvel a sátorhegy tövében. E diadalkiáltás járja be ma az egész országot s benne a szabadság győzelme viszhangzik millió ajkáról; a szabadság győzelme, a porbatiport zsarnoki brutalitás felett.

Varannón szintén megünnepelték a török győzelmeket. E tárgyban egy terjedelmes tudósítás érkezett hozzánk, melyet jövő számunkban fogunk közölni.

Tokajból írják lapunknak: Városunk ma a török győzelmeket fényesen ünnepelte meg. — Impozáns fáklás menet és kivilágítással a város összes polgársága ez alkalommal hangosan adott érzelmeinek kifejezést. Mint fővárosunkban, itt is alakult e célra bizottság és rendezőség, kik sikeresen működtek az ünnepély emelésére. A városháza fel volt lobogóva, több ablak szép virágkoszorúkkal volt ékítve és valamennyi fényesen kivilágítva. A menetet a nagy vendéglőből indult meg, mint egy 150 fáklá-kísérettel, melynek élén egy nagy, török- és egy nemzeti színű lobogó lengett. — Középen a helybeli zenekar folyton a softa-indulót játszta, harsogó éljenek közt. A nagy templom előtt Honézi Miksa evang. lelkész szép beszédet tartott. Az ünnepély végeztével a menet eloszlott; sokan a nagy vendéglő termébe mentek, hol a toasztirozások reggelig ki nem fogytak. — Gyűjtések a török testvéreink felszólására folynak és temérdek tépés is van készletben.

A városi rendőrség egy csapat cigányt fogott el a közelebbi éjszakák egyikén, kik a mézszársékek feltörésében gyakorolták magukat. Sok mindenféle feszítő szereket találtak náluk, melyek segítségével egész rendszeresen bontogatták ki a falakat. E tolvajbanda kézrekerítése dicséretére válik a rendőrségnek s általa bizonyára sok tolvajlásnak lett bevágva az útja, melyeket e jó maradarak, a hosszú őszi éjszakákon elkövettek volna városunkban.

Értesítés.

Farkas Bertalan beszélei kiadását felvállalván, a kötet mű ma már sajtó alatt van s legkésőbb folyó évi november hónapban megfog jelenni. Szerző kívánságához képest van szerencse ezen körülményt a t. előfizetők becses tudomására hozni.

STEINFELD BÉLA,
s.-pataki főiskolai nyomdász.

Felhívás.

A fentebbi értesítés alapján felhívom azon t. gyűjtőimet, kik sáfárkodásukról mai napig be nem számoltak nálam, sőt az előfizetési ivateket be sem szolgáltaták, hogy eme morális kötelességüknek legyenek szivesek mielőbb eleget tenni s vegyék fontolóra, hogy az irányomban tanusított nem épen lelkiismeretes eljárás következménye, hogy beszélygyűjteményem idáig meg nem jelenhetett, minthogy még csak a nyomtatandó példányok számára nézve sem tájékozhattam magamat.

pagat ultimo, ezt hallottam midőn a szobába léptem — s azután híven rajzolja a zempléni clerusnak vendégszeretét, nagy foku műveltségét, hazafiságát és a közügyért való áldozatkészségét — mert e látogatást csakugyan Zemplénben P-n tettem.

S majdnem ugyanez történt velem Viryben, mert én is pagat kergetésnél találtam és zavartam meg a papokból álló társaságot. S meglehet, hogy elfogultságomnál fogva nem igen hirtelen fejeztem ki ugy magamat idegen nyelven, mint óhajtottam volna, de a fogadás kezdete kissé nagyon hideg volt, hogy már szintén banni kezdtem a látogatást, de társalgás folytán a szívélyesség nőttön nőtt, s vége felé majdnem barátsággá fokozódott. Embereink a fűvészet terén nem csak az ország határain belül, de világszerte ismert egyén, különösen, mint a rózsák, mohok és zuzmók buvára. Tíz év óta kissé elhanyagoltam a fűvészettel való foglalkozást (no de e nyár óta megkezdém ismét, s fiaim segítségével össze fogom szedni Zemplénmegye virágyát) s majdnem nagyot bámultam, midőn házi gazdám egy épen az nap több példányban kapott füzetkét adott emlékül Gandoger-től, hol magának a vadrózsának hétszázkilencvennyolcz tudományosan leirt faja van elősorolva — s hol a nagy csoportok egyike házi gazdám nevét viseli Puget-ia, annak emlékeül, hogy sok új fajnak felfedezését és leírását neki köszönhetni. A most megjelenő nagyszerű mű „Musci Galliae“ — Franciaország mohai eredeti szárított példányok gyűjteményében, mely az ő közreműködésével jelenik meg, igen gyakran találkozhatni az ő nevével és hangyaszorgalmának eredményével.

Haynaldunkat és Hazslinszkykát neveikről

Ha ezen felhívásom is eredménytelen találna lenni: ugy jövő alkalommal, az ilyen magukról megfeledezett gyűjtőim nevöket a nyilvánosságnak fogom átadni, már csak azért is, hogy azon előfizetők interpellációjától, kik emé gyűjtőimnél fizettek elő, a mű megjelenésekor magamat megkíméljem.

FARKAS BERTALAN.

Csarnok.

A nők társadalmi állása különböző időkben s különféle nemzeteknél.

II.

A nő pszichológiai párhuzamban a férfakkal.

(Folytatás.)

Ezen költői szárnyalású jellemzés közbeszövése után folytassuk párhuzamunkat a tudomány komolyságával és tárgyilagosságával.

A férfi, ugymond Jean Paul, inkább epikai és eszmélődő, a nő inkább lyra és érzés. A nő hasonlít a francziához, vagy a gyermekhez. A nő antik, görög, sőt keleti természetű; a férfi modern, éjszaki, európai; amaz inkább költészet és bölcsélet mint költő és bölcselő, emez pedig bölcselő. A nők hű tükrei a változékony jelennek. A férfit szenvedély, a nőt szenvedélyek üzik: az valamely erőt erkölcsinek nyilvánít s uralma alá hajtja fejét, ez inkább demokrata. A férfi gyakran komoly, a nő többnyire boldog vagy boldogtalan, vig vagy szomorú. Életének, törvényeinek szelleme, idegeinek rugója a szerelem s a szerelem tárgyának mindenét oda áldozza.

Az emberi műveltségben tehát a mi nagyszerű az a férfi érdeme, a mi pedig gyöngéd és kedélyes a nő befolyás dicsőség. A fő érdemben amit a művelt társadalom elismer, mindkettő egyformán részes miert ne érdemelne tehát mindkettő egyenlő foku tisztelést és hódolatot?

Nem lehet emítés nélkül hagynunk a nőnek egy mindennél drágább tulajdonát, s ez a „szemérem érzete.“

A „szemérem, ugyanis, visszatartja a gyöngébb nőt a magát ajánló hódolástól; az erősebb férfunak kell hódolnia és keresnie a gyöngébb nőt; neki, az erősebbnek kell e részben a gyöngé nőnek felsőségét elismernie.*) És a férfiak (legnagyobb részt) a

*) A tudós írónak eme szavaival homlokegyenest látszik ellenkezni Werner Munzinger délafrikai tanulmányainak alább következő s mulattató része; mely azt mutatja, hogy nem mindig és mindenütt a civilizáció adja meg a nőnek az egyenjogúságot, sőt megtörténik az is, hogy a nők teljesen levetkőzve a gyöngédséget és szemérmert, oly hatalmasok, hogy a férfiaknak kell küzdeniök, míg a szépnemmel (?) egyenlő polcra juthatnak. Ugyanis az említett Schaffhausenben 1864-ben megjelent tanulmányainak ily című fejezetében „a nők jogai és erkölcsi szokásai a beniamer népnél“ így nyilatkozik: „... Az asszonyok között nagy az egyetértés, az összetartás; ha egynek panaszja van, a többi segélyére siet s mindenik elmondja véleményét. Természetesen mindig a férjnek kell hibásnak lenni... Ez a testületi szellem minden nőtől azt kívánja, hogy akár szereti férjét, akár nem, szerelmét eltitkolja s vele megvetőleg bánjék. A nőre nagy szűgyen, ha férjének kimutatja, hogy szereti. Ez a megvetés a férfiak iránt annyira nagy, hogy az asszonyt, ha gyermektelenül meghalt férje után szomorkodik, barátnői kigunyolják. Nem ritkaság, hogy a legtisztességesebb nők valami kis összekocczanás miatt férjeiket azon-

jól ismeri; s Hazslinszky barátom mevében meg is ígértem neki, hogy a mit a magyar mohokból és zuzmókból ismeretei kiegészítése végett óhajt azzal szivesen fog neki szolgálni.

De a fűvészet terén Franciaországban a katolikus clerus közül nem csak az ő neve diszlik, Viryben és Veyrierben való időzése alatt igen sokat foglalkoztam a botanicával és a nevelőintézet nagyszerű növénygyűjteményeinek és fűvészet-i könyvtárának átlapozgatásával, s ugy az irodalom terén mint a gyűjteményekben igen sok abbé nevével találkoztam. De még az itteni apácák közt is a főnökné s más kettő tud annyit e tudományból, hogy ismerete egy orvosi karnak is becsületére válhatnék. Nálunk a papság közül hajdan a híres ferenczrendi szerzetes Albach kinek, sok évvel ezelőtt nemzeti muzeumi tisztviselő létemkor rendező kezemen keresztül ment herbariuma, muzeumi gyűjteményünk gyöngye, foglalkozott bővebben e szép szakmával, s ma Haynald érsek a művelője, kinél az ember azt bámulja, hogy főpapnak államférfinak vagy botanicusnak e nagyobb?

Albach fűvészet-i kirándulásai Kossuth Lajos életének egy igen érdekes epizódja is függ össze, melynek elmondásával a Baraccone di Colegnoi remete harmadéve maga tisztelt meg engemet s mélylyel életreajza megíróinak szivesen szolgálandok.

(Folyt. követc.)

természet ez intézkedését állhatatosan elismerik; mert nincs köztök, ki szorosabb összeköttetést óhajtanana oly nővel, ki serteve, tapodva a női gyöngédséget és szemérmert, megelőzőleg s keresve hódol választottjának. Minél tisztábban ragyog a nőnél a szemérem, annál mélyebb a férfi hódolata.**)

Hallgassuk még meg „az ember szellemi életé“ nek lelkes és tudós magyar íróját,**) mit mond a két nem jogosultságáról, lélektani tekintetből, a társadalmi életben.

Polgári társadalomban, ugymond az említett mély tudományú író, a férfi személyisége és tevékenysége által önállóságra és felsőségre törekvésében tünteti ki magát; a nőt vonzalom és ragaszkodás, gyengeségének érzetében más támogatásának érzeménye és vágya jellemzi; mely sajátságok, ha ellensúlyozva nincsenek, egyik részről lenézó kevélységgé és nagyravágyássá, másrésztől hiusággá fajulnak. tekintve mindkettő természetét azon kérdés vitattatik még jelenleg is: mi mindegyik nemnek hivatása? és minő nyilvános, vagy magán társulatokban valósítható meg?

A fölvetések és okoskodások formuláit, a nő emancipációját*) illetőket, azután, így világosítja meg Ma d. J. enny szavaival: „nemelyek logice, de okoskodásaiban egyszerűen azt tekintvén hogy férfiú és nő lényegökben egyenlők**): azt kívánják, hogy a fizikai jogok mind a két nemre egyenlően kiterjedjenek; hasonlóan, hogy a politikai funkciók is mind a két nem előtt egyenlően nyitva legyenek, politikai hivatalt a nő is ugy viselhesen, mint a férfi.“ Aztán saját szavakkal így folytatja: mások ismét a nőt minden tekintetben a férfival alsóbb rendűnek tartván, ugy bánnak vele, mint kiskorúval, még a polgári képességet is megvonják tőle. Szükség mindenek előtt a két nem egyenlőségét, de képességek különbségét beismerni és épen ezen különbség szerint a jogokat és polgári kötelességeket felosztani. A férfiú túlyomó értelmessége, önkényessége és függetlensége által nyilvános társulatokra van rendezve, hol mindenki saját személyét mások irányában szabadon érvényesítheti, egyéni meggyőződéseit győzelemre juttatja s vagy saját pártjának, vagy a haza ügyeinek vezetésére törekedhetik. A nő kedélyes, engedékeny és tartózkodó természete miatt megsértve érezni magát, ha választási gyűlésekben, vagy parlamenti, sokszor személyeskedő, néha zivataros vitatkozásokban jelen lenni kénytelenítettnek. A férfiú tulajdonságait el nem sajátítaná, de elvesztené nemének gyöngédségét. Képességei magán társulatokhoz vonzzák, hol a szellem szépsége, a barátság vonzó bája és a szív nemes érzeményei jobban és szabadabban nyilatkozhatnak. A magán és nyilvános élet egymásra kölcsönösen hatnak, minek eredménye a polgárisodás emelkedése. A nőnek eszerint csak mint édes köteléknek lehet és kell szerepelnie az emberi társadalomban. Van ennek egy miniatúr képe, amelyben meg van az emberi ténykedés minden alakja, s ez a család,*)) mint már fentebb is említém; ebben gyakorolja a nő urnői hatalmát s mutassa meg, hogy tulajdonképpen mennyit ér?

A fentebb mondottakból az is következik, hogy a két nem neveltetése közös nem lehet, mint azt Plátó respublikájában (Politeia) akarta. Az ó-kor nevelési rendszerének kifolyásaként, a nők polgári állása, kivált mint anyaké, egészen különbözött a mostani századokétól. De erről részletesebben majd a következő cikkekben.

DONGÓ GY. GÉZA.

nal a kapufélánál hagyják s elhurcolkodnak... Amely kevés szerelem van, vagy látszik a nőben férje iránt, épen annyi szeretettel viseltetik fítesztérével szemben, kit mindenkinél többre becsül. Sokszor lehet hallani, hogy a nők uton-utfélen a legilletlenebb szitkokat szórják saját férjeikre, sőt idegen férfiakra is anélkül, hogy ezek a kölcsönt vissza mernék a ni. A nő sohasem fej; férje jelenlétében sohasem eszik, hanem sokszor a szomszédasszonyok egész napot jó barátságban kinn töltenek a mezőn, közköltészen levágnak egy tehenet s lakmároznak... Sátrakban, melyek egészen nyíltak, minden ruha nélkül vannak... Altalában ugy látszik, hogy ezen nomád népnél a szerepek egészen fel vannak cserélve.

*) Rónay. i. m. 171. l.
*) Dr. Csek F. i. m. 411. l.

*) A jelenkört izgalomban tartó számos kérdés egyike, melyet azonban a világ semmiképen sem tud, vagy akar komolyan venni. E társadalmi probléma fejtegetésével foglalkozók mindegyike elismeri, hogy valamit tenni kell, s hogy különösen nemzetgazdasági szempontból a női munkakérdés nagy fontossága az államokra nézve. A theorikus jogosultság az észak-amerikai köztársaságban már tényleg nyilatkozott s a legjobb eredményül. Ujabb időben hazánkban is mutatkozott némi mozgalom e téren; csak hogy a mitől tartottak, hogy t. i. „valamint evés közben jö meg az étvágy“, ugy a hölgyek is a munka kérdés teréről majd átcapnak a politikai életre. Amerikában bebizonyodván, a zajos mozgalmak mindenféle nagy ellenhatást szültek.

**) Igen, de ebből még nem következik a képesség mértékének egyenlősége is! Férfiú és nő ugy tekintendők szellemileg mint egy eredeti egységes egésznek felei, melyek tehát egymást csak kiegészítik s csak névleges, de nem reális egyenértékűségek.

*) „... Ez azon kör, melyt az asszony önmagának teremt, melyet ő maga éleszt gyöngéd érintéseivel, melyben mindig nemesbül.“ Eötvös.

melyet az insurgensek emlékszóba körül halomra hányt fátylak fényénél lelkesült éljenzések között zengett el. A nem parancsszóra támadt lelkesedés harsány hangja rég tört ki ily hévvel a sátorhegy tövében. E diadalkiáltás járja be ma az egész országot s benne a szabadság győzelme viszhangzik millió ajkáról; a szabadság győzelme, a porbatiport zsarnoki brutalitás felett.

Varannón szintén megünnepelték a török győzelmeket. E tárgyban egy terjedelmes tudósítás érkezett hozzánk, melyet jövő számunkban fogunk közölni.

Tokajból írják lapunknak: Városunk ma a török győzelmeket fényesen ünnepelte meg. — Impozáns fátylós menet és kivilágítással a város összes polgársága ez alkalommal hangosan adott érzelmeinek kifejezést. Mint fővárosunkban, itt is alakult e célra bizottság és rendezőség, kik sikeresen működtek az ünnepély emelésére. A városháza fel volt lobogóva, több ablak szép virágkoszorúkkal volt ékítve és valamennyi fényesen kivilágítva. A menetet a nagy vendéglőből indult meg, mint egy 150 fáklya-kisérettel, melynek élén egy nagy, török és egy nemzeti színű lobogó lengett. — Középen a helybeli zenekar folyton a softa-indulót játszta, harsogó éljenek közt. A nagy templom előtt Honézi Miksa evang. lelkész szép beszédet tartott. Az ünnepély végeztével a menetet elosztott; sokan a nagy vendéglő termébe mentek, hol a toasztirozások reggelig ki nem fogytak. — Gyűjtések a török testvéreink felségelésére folynak és temérdek tégely is van készletben.

A városi rendőrség egy csapat cigányt fogott el a közelebbi éjszakák egyikén, kik a mézszársékek feltörésében gyakorolták magukat. Sok mindenféle feszítő szerszámot találtak náluk, melyek segítségével egész rendszeresen bontogatták ki a falakat. E tolvajbanda kézzelkerítése dicséretére válik a rendőrségnek s általa bizonyára sok tolvajlásnak lett bevágva az útja, melyeket e jó maradarak, a hosszú őszi éjszakákon elkövettek volna városunkban.

Értesítés.

Farkas Bertalan beszélei kiadását felvállalván, a kötet mű ma már sajtó alatt van s legkésőbb folyó évi november hónapban meg fog jelenni. Szerző kívánságához képest van szerencsém ezen körülményt a t. előfizetők becses tudomására hozni.

STEINFELD BÉLA,
s.-pataki főiskolai nyomdász.

Felhívás.

A fentebbi értesítés alapján felhívom azon t. gyűjtőim, kik sáfárkodásukról mai napig be nem számoltak nálam, sőt az előfizetési ivaikat be sem szolgáltatták, hogy eme morális kötelességüknek legyenek szívesek mielőbb eleget tenni s vegyék fontolórára, hogy az irányomban tanúsított nem épen lelkiismeretes eljárás következménye, hogy beszélgyműjteményem idáig meg nem jelenhetett, minthogy még csak a nyomtatandó példányok számára nézve sem tájékozhattam magamat.

pagat ultimo, ezt hallottam midőn a szobába léptem — s azután híven rajzolja a zempléni clerusnak vendégszeretét, nagy foku mivelttségét, hazafiságát és a közügyért való áldozatkészségét — mert e látogatást csakugyan Zemplénben P-n tettem.

S majdnem ugyanez történt velem Viryben, mert én is pagat kergetésnél találtam és zavartam meg a papokból álló társaságot. S meglehet, hogy elfogultságomnál fogva nem igen hirtelen fejeztem ki ugy magamat idegen nyelven, mint óhajtottam volna, de a fogadás kezdete kissé nagyon hideg volt, hogy már szintén banni kezdtem a látogatást, de társalgás folytán a szívélyesség nőttön nőtt, s vége felé majdnem barátsággá fokozódott. Embereink a fűvészet terén nem csak az ország határain belül, de világszerte ismert egyén, különösen, mint a rózsák, mohok és zuzmók buvára. Tíz év óta kissé elhanyagoltam a fűvészettel való foglalkozást (no de e nyár óta megkezdtem ismét, s fiaim segítségével össze fogom szedni Zemplénmegye virágnját) s majdnem nagyot bámultam, midőn házi gazdám egy épen az nap több példányban kapott füzetkét adott emlékül Gandoger-tól, hol magának a vadrózsának hétszázkilencvennyolcz tudományosan leirt faja van elősorolva — s hol a nagy csoportok egyike házi gazdám nevével Puget-ia, annak emlékeül, hogy sok új fajnak felfedezését és leírását neki köszönhetni. A most megjelenő nagyszerű mű „Musci Galliae“ — Franciaország ország mohai eredeti szárított példányok gyűjteményében, mely az ő közreműködésével jelenik meg, igen gyakran találkozhatni az ő nevével és hangyaszorgalmának eredményével.

Haynaldunkat és Hazslinszkynkat neveikről

Ha ezen felhívásom is eredménytelen találna lenni: ugy jövő alkalommal, az ilyen magukról megfeledezett gyűjtőim nevéket a nyilvánosságnak fogom átadni, már csak azért is, hogy azon előfizetők interpellációitól, kik emé gyűjtőimnél fizettek elő, a mű megjelenésekor magamat megkíméljem.

FARKAS BERTALAN.

Csarnok.

A nők társadalmi állása különböző időkben s különféle nemzeteknél.

II.

A nő pszichológiai párhuzamban a férfakkal.

(Folytatás.)

Ezen költői szárnyalású jellemzés közbeszövése után folytassuk párhuzamunkat a tudomány komolyságával és tárgyilagosságával.

A férfi, ugymond Jean Paul, inkább epikai és eszmélődő, a nő inkább lyra és érzés. A nő hasonlít a francziához, vagy a gyermekhez. A nő antik, görög, sőt keleti természetű: a férfi modern, éjszaki, európai; amaz inkább költészet és bölcsélet mint költő és bölcselő, emez pedig bölcselő. A nők hü tükrei a változékony jelennek. A férfit szenvedély, a nőt szenvedélyek üzik; az valamely erőt erkölcsinek nyilvánít s uralma alá hajtja fejét, ez inkább demokrata. A férfi gyakran komoly, a nő többnyire boldog vagy boldogtalan, vig vagy szomorú. Életének, törvényeinek szelleme, idegeinek rugója a szerelem s a szerelem tárgyának mindenét oda áldozza.

Az emberi műveltségben tehát a mi nagyszerű az a férfi érdeme, a mi pedig gyöngéd és kedélyes a nő befolyás dicsősége. A fő érdemben amit a művelt társadalom elismer, mindkettő egyformán részes, miért ne érdemelne tehát mindkettő egyenlő foku tisztelést és hódolatot?

Nem lehet említés nélkül hagynunk a nőnek egy mindennél drágább tulajdonát, s ez a „szemérem érzete.“

A „szemérem, ugyanis, visszatartja a gyöngébb nőt a magát ajánló hódolástól; az erősebb férfunak kell hódolnia és keresnie a gyöngébb nőt; neki, az erősebbnek kell e részben a gyöngé nőnek felsőségét elismernie.*) És a férfiak (legnagyobb részt) a

*) A tudós írónak eme szavaival homlokegyenest látszik ellenkezni Werner Munzinger délafrikai tanulmányainak alább következő s mulattató része; mely azt mutatja, hogy nem mindig és mindenütt a civilizáció adja meg a nőnek az egyenjogúságot, sőt megtörténik az is, hogy a nők teljesen levetkőzve a gyöngédséget és szemérmét, oly tulhatalmasok, hogy a férfiaknak kell küzdeniök, míg a szépnemmel (?) egyenlő polcra juthatnak. Ugyanis az említett író Schaffhausenben 1864-ben megjelent tanulmányainak ily című fejezetében „a nők jogai és erkölcsi szokásai a beniamer népnél“ így nyilatkozik: „... Az asszonyok között nagy az egyetértés, az összetartás; ha egynek panasz van, a többi segítségére siet s mindenik elmondja véleményét. Természetesen mindig a férjnek kell hibásnak lenni... Ez a testületi szellem minden nőtől azt kívánja, hogy akár szereti férjét, akár nem, szerelmét eltitkolja s vele megvetőleg bánják. A nőre nagy szégyen, ha férjének kimutatja, hogy szereti. Ez a megvetés a férfiak iránt annyira nagy, hogy az asszonyt, ha gyermektelenül meghalt férje után szomorkodik, barátnői kigunyolják. Nem ritkaság, hogy a legtisztességesebb nők valami kis összekocczás miatt férjeiket azon-

jól ismeri; s Hazslinszky barátom nevében meg is ígertem neki, hogy a mit a magyar mohokból és zuzmókból ismeretei kiegészítése végett óhajt azzal szívesen fog neki szolgálni.

De a fűvészet terén Franciaországban a katolikus clerus közül nem csak az ő neve diszlik, Viryben és Veyrierben való időzésem alatt igen sokat foglalkoztam a botanicával és a nevelőintézet nagyszerű növénygyűjteményeinek és fűvészet könyvtárának átlapozgatásával, s ugy az irodalom terén mint a gyűjteményekben igen sok abbé nevével találkoztam. De még az itteni apácák közt is a főnökné s más kettő tud annyit e tudományból, hogy ismerete egy orvosi karnak is becsületére válhatnék. Nálunk a papság közül hajdan a híres ferenczrendi szerzetes Albach kinek, sok évvel ezelőtt nemzeti muzeumi tisztviselő létemkor rendező kezemen keresztül ment herbariuma, muzeumi gyűjteményünk gyöngye, foglalkozott bővebben e szép szakmával, s ma Haynald érsek a mivelője, kinél az ember azt bámulja, hogy főpapnak államférfinak vagy botanicusnak e nagyobb?

Albach fűvészet kirándulásai Kossuth Lajos életének egy igen érdekes epizódja is függ össze, melynek elmondásával a Baraccone di Colegnoi remete harmadéve maga tisztelt meg engemet s mélylyel életrajza megíróinak szívesen szolgáltandok.

(Folyt. követc.)

természet ez intézkedését állhatatosan elismerik; mert nincs köztök, ki szorosabb összeköttetést óhajtana oly nővel, ki sértve, tapodva a női gyöngédséget és szemérmét, megelőzőleg s keresve hódol választottjának. Minél tisztábban ragyog a nőnél a szemérem, annál mélyebb a férfi hódolata.**)

Hallgassuk még meg „az ember szellemi életének lelkes és tudós magyar íróját,*) mit mond a két nem jogosultságáról, lélektani tekintetből, a társadalmi életben.

Polgári társadalomban, ugymond az említett mély tudományú író, a férfi személyisége és tevékenysége által önállóságra és felsőségre törekvésben tünteti ki magát; a nőt vonzalom és ragaszkodás, gyengeségének érzetében más támogatásának érzeménye és vágya jellemzi; mely sajátságok, ha ellensúlyozva nincsenek, egyik részről lenéző kevélységgé és nagyravágyássá, másrészről hiúsággá fajulnak. tekintve mindkettő természetét azon kérdés vitattatik még jelenleg is: mi mindegyik nemnek hivatása? és minő nyilvános, vagy magán társulatokban valósítható meg?*

A föltevések és okoskodások formuláit, a nő emancipációját*) illetőket, azután, így világosítja meg Mad. J enny szavaival: „nemelyek logice, de okoskodásaiban egyszerűen azt tekintvén hogy férfi és nő lényegökben egyenlők**): azt kívánják, hogy a fizikai jogok mind a két nemre egyenlően kiterjedjenek; hasonlóan, hogy a politikai funkciók is mind a két nem előtt egyenlően nyitva legyenek, politikai hivatalt a nő is ugy viselhesen, mint a férfi.“ Aztán saját szavakkal így folytatja: mások ismét a nőt minden tekintetben a férfival alsóbb rendűnek tartván, ugy bannak vele, mint kiskorúval, még a polgári képességet is megvonják tőle. Szükség mindenképp a két nem egyenlőségét, de képességek különbségét beismerni és épen ezen különbség szerint a jogokat és polgári kötelességeket felosztani. A férfi tulnyomó értelmessége, önkényessége és függetlensége által nyilvános társulatokra van rendelve, hol mindenki saját személyét mások irányában szabadon érvényesítheti, egyéni meggyőződéseit győzelemre juttatja s vagy saját pártjának, vagy a haza ügyeinek vezetésére törekedhetik. A nő kedélyes, engedékeny és tartózkodó természet miatt megsértve érezni magát, ha választási gyűlésekben, vagy parlamenti, sokszor személyeskedő, néha zivataros vitatkozásokban jelen lenni kénytelenítettnek. A férfi tulajdonságait el nem sajátítaná, de elvesztené nemének gyöngeségét. Képességei magán társulatokhoz vonzzák, hol a szellem szépsége, a barátság vonzó bája és a szív nemes érzeményei jobban és szabadabban nyilatkozhatnak. A magán és nyilvános élet egymásra kölcsönösen hatnak, minek eredménye a polgárisodás emelkedése. A nőnek eszerint csak mint édes köteléknek lehet és kell szerepelnie az emberi társadalomban. Van ennek egy miniatúr képe, amelyben meg van az emberi ténykedés minden alakja, s ez a család,*) mint már fentebb is említém; ebben gyakorolja a nő urnői hatalmát s mutassa meg, hogy tulajdonképpen mennyit ér?

A fentebb mondottakból az is következik, hogy a két nem neveltetése közös nem lehet, mint azt Plátó respublikájában (Politeia) akarta. Az ókor nevelési rendszerének kifolyásaként, a nők polgári állása, kivált mint anyaké, egészen különbözött a mostani századokétól. De erről részletesebben majd a következő cikkeben.

DONGÓ GY. GÉZA.

nal a kapufélánál hagyják s elhurcolkodnak... Amily kevés szerelem van, vagy látszik a nőben férje iránt, épen annyi szeretettel viseltetik fítestvéreivel szemben, kit mindenkinél többre becsül. Sokszor lehet hallani, hogy a nők uton-utfélen a legilletlenebb szitkokat szórják saját férjeikre, sőt idegen férfiakra is anélkül, hogy ezek a kölcsönt vissza mernék aini. A nő sohasem fej; férje jelenlétében sohasem eszik, hanem sokszor a szomszédasszonyok egész napot jó barátságban kinn töltenek a mezőn, közkölségen levágnak egy tehenet s lakmároznak... Sátrakban, melyek egészen nyitak, minden ruha nélkül vannak... Altalában ugy látszik, hogy ezen nomád népnél a szerepek egészen fel vannak cserélve.

**) Rónay. i. m. 171. l.

*) Dr. Csek F. i. m. 411. l.

*) A jelenkort izgalomban tartó számos kérdés egyike, melyet azonban a világ semmiképpen sem tud, vagy akar komolyan venni. E társadalmi probléma fejtegetésével foglalkozók mindegyike elismeri, hogy valamit tenni kell, s hogy különösen nemzetgazdasági szempontból a női munkakérdés nagy fontosságu az államokra nézve. A theorikus jogosultság az észak-amerikai köztársaságban már tényleg nyilatkozott s a legjobb eredménynyel. Ujabb időben hazánkban is mutatkozott némi mozgalom e téren; csak hogy a mitől tartottak, hogy t. i. „valamint evés közben jö meg az étvágy“, ugy a hölgyek is a munka kérdés teréről majd átsapnak a politikai életre. Amerikában bebizonyodván, a zajos mozgalom mindenféle nagy ellenhatást szűlt.

**) Igen, de ebből még nem következik a képesség mértékének egyenlősége is! Férfi és nő ugy tekintendők szellemileg mint egy eredeti egységnek felső fele i, melyek tehát egymást csak kiegészítik s csak néleges, de nem realis egyenértékűségek.

*) „... Ez azon kör, mely t az asszony önmagának teremtet, melyet ő maga éleszt gyöngéd érintéseivel, melyben mindig nemesbül.“ Eötvös.

Laczika.

(Vig-szomorú, igaznak is beillő történet.)

Írta: Farkas Bertalan.

VII.

Nap, nap után mult, annak rendje és módja szerint.

Laczika mi hijával sem volt már annak, hogy ellehessen rá mondani: „férfi”; hanem azért a „feje lágyja” csak nem akart benőni. Arczán a férfúság jele: a szakáll, bajusz tisztességesen neki-bokrosodott ugyan; de a koponyája belseje teljességgel nem akart megférni a sódnál. Továbbra is könnyelmű léha fráter maradt. Az „urfi” titulus rajta száradt. Falun így szoktáv hívni az olyan léhűtő uri ivadékot, aki a semminél is kevesebb szokott lenni.

A Kóka Mihályné nagyasszony bánata és keserősége lassanként Jetta leányasszonyra is elragadt; hétszámra nem csinált egyebet, mint — busult. A vérmes remények tova szálltak s helyettük a fájdalom ütött tanyát az aggszűz szívében.

Az öreg Csicse szomszédba vetett remény is „csütörtököt” mondott. A vén paraszt kiadta ugyan az utat úgy „szörmentén” az urfinak; de hát mit sem használt az. Laczika, ha eltávozott a kapun, visszajött a kerítésen, vagy plane az — ablakon.

A faluban szélteben keringett a hír: hogy az urfi „veszi” Csicse Erzsát. Az irástudó vénasszonyok

még azt is beszéltek, hogy hát így, meg úgy... „m u s z á l y.”

Persze a pletykák hallattára neki sem háborodott fel jobban mint az öreg Csicse szomszéd. Szemei ilvenkor vérben forogtak; ráncos homlokán duzzadtak az erek; száraz ökleit idegesen szorította össze.

Laczika mindezt nem akarta észrevenni.

Esténként a szomszédban ütötte fel tanyáját, s a Csicséné szomszédasszony behunyt szemé mellett kedvére enyelgett Erzsával, hol a tulipántos lánán, hol a fehérre meszelt patkán.

Ha kasza-kapa csörrent a tornácson, rögtön lehetett tudni, hogy az öreg Csicse megérkezett. Ilyenkor aztán azt szokta mondani az urfi: „kőd előttem, köd utánam.”

Hanem hát „addig jár a korsó a vízre, míg eltörik.” A vén parasztnál is csordultig telt egyszer a pohár. Laczika elé állott s komolyan kérdőre vonta.

— Ami sok, csak sok — szölt az öreg reszketve. Tudni akarom: mi járatban van az urfi házamnál?

Laczika mosolygott, mintha azt mondaná: látja, ha nem vak!

— De nem addig a! — fakadt ki az öreg mindinkább izgatottan. Az én szegény hajlékomat becsületes hajléknak tartotta idáig a világ; míg a tens urfi fekete bélyeget nem ütött reá. Öreg ember vagyok, csak az Istenhez szoktam már vén napjaimban könyörögni s most im a tens urfi

előtt könyörgök: kimélje meg szegény házamat... mert... mert...

— Hagyja el öreg — szölt Laczika hetykén s kezét jóakarólag tette a vén ember vállára. Azután fütörészve indult kifelé.

— Urfi! feleletet kérek; mert isten látja lelkem! semmiről sem állok jót...

Az öreg Csicse jobbjá görcsösen reszketett a kapanyélen.

Laczika fitymálól fog fordult vissza.

— Vén bolond!

— Verjen meg hát az isten egészen, ha félig megvert — jaldult fel az öreg, — s a következő pillanatban megforgatta feje felett kapóját.

Mint a hiúz, ugrott hátra Laczika s az öreg a kezéből kicsavart kapa fokát egy másodperc alatt fején érezte. Egy fájdalmas jalkiáltás: és a vén paraszt eszméletlenül rogyott össze.

Az urfi tántorogva borzadt vissza iszonyu tettétől. Rémkiáltásként zuggott füleibe a „gyilkos” szó, s mint üldözött vad rohant ki az udvarról.

Mire Csicséné s Erzsá a jalkiáltásra kifutottak, csak a vérében fetrengő öreget találták.

(Vége köv.)

Felelős szerkesztő és kiadó: J. Borúth Elemér.

BORÚTH ELEMÉR.

Pályázati hirdetmény.

Zemplénmegye varannói járásában következő körorvosi állomások betöltendők lévén, — azokra ezennel pályázat nyitattik.

1. **Varannói orvosi kör**, 12,119 lakossal, **székhelye Varannó**, évi rendes fizetése 400 frt.

Ezen körhöz a következő községek tartoznak: u. m. Varannó, V.-Csemernye Lomniczapusztával, Szacsur, Dávidvágás, Kö-Poruba, Véhéc, Bánszka, Juszko-Volya, V.-Hosszmező, Majorócza, Szedliczke — Csicsvaalja-pusztával, Orosz-Kázmér, K.-Hosszmező, Possa, Alsó-Hrabóc, Kladzán, Kucsin, Henczóc.

2. **Sookuti orvosi kör**, 9265 lakossal, — **székhelye Sookut**, évi fizetése 500 forint.

Ezen körhöz a következő községek tartoznak, u. m. Sookut, Csákyó, Rudlyó, Agyagos, Ar.-Patak, Fekete-Patak, T.-Hermány, T.-Bisztra, M.-Krucsó, Komaróc, Csicsóka, Mernyik, Tót-Jesztreb, Tót-Izsép, Mogyoróska, Petkóc, Mihalkó, Remenye, Proszács, Mátyáska, Vavrincz, Györgyös, Koblucza, O.-Volya, Fias, Micsák, Zamutó.

3. **Dobrai orvosi kör**, 7900 lakossal, **székhelye Dobra**, évi rendes fizetés 500 forint.

Ezen körhöz a következő községek tartoznak, u. m. Dobra, Kis-Domása, Trepez, Tót-Krajnya, Kvakóc, Tav.-Polyánka, Benkóc, Zsalobina, Matyasóc, Stefanóc, Tavarna, Kelce,

Nagy-Domása, Giglóc, Petrik, Holesikóc, Valkó, O.-Hrabóc, O.-Tokaj, Petófalva, O.-Petróc, Alsó-Sitnyice, Felső-Sitnyice, Giróc, Gyapalóc, Jeszenóc, Kosaróc, Rafajóc, Rohoznyik, Piskaróc.

Megállapított díjak: Rendelésért, ha a beteg az orvoshoz akár a székhelyen, akár másutt a körben maga jön, 20 kr. — Látogatás nappal 30 éjjel 60 kr.

Távozási pótdíj, a beteg által természetben kiszolgáltatandó fuvaron kívül — mértőföldenkint 30 kr.

A halottkémi teendőkért melyeket székhelyén teljesíteni tartozik, külön díjaztatik 20 — 40 krig.

A köteleseket az 1876. évi közegészségügyi törvényezik szabja meg.

A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványaikat alólírotthoz **folyó évi november hó utoljáig** mulhatlanul küldjék be.

Kivánatra a választásra kitűzendő határnapok ideje korán közölni fognak, tájékozással azonban egyelőre kijelentetik, hogy az állomások jövő 1878. évi január hó 1-ső napján okvetlenül elfoglalandók lesznek.

Kelt Varannón, 1877. aug. 29-én.

1—1

Füzesséry György

Zemplénmegye, varannói járás szolgabírája.

Sertés eladás.

A br. Sennyey Pál ur cigándi birtokában van 9 db. tenyész kan, 38 db. tenyész kocza sertés (kis-jenői faj) eladó, — venni szándékozók a cigándi tanyán jelentkezzenek.

Mok Ferencz,

gazdatiszt.

Értesítés.

A t. hölgyvilág becses figyelmébe ajánlom

a nálam dúz választékban kapható

legújabb őszi és téli

női és gyermek

kalapokat

pesti, bécsi és párisi minták szerint.

Legjutányosabb ár mellett megvásárolható

Sugár József,

divatkereskedésében S.-a.-Ujhely.

A végkép feloszlott zemplénmegyei nagymihályi takarékpénztár és hitelegylet, mint népbank vagyona a nmélt. ipar- és keresk. minisztérium 1940/876 sz. intézvénye és az 1876-ik évi december 8-án tartott utolsó közgyűlés által megállapított lebonyolítási tervzet folytán már teljesen szétosztatván, — ezen feloszlás végeredménye ezennel közhírré tétetik a következő kimutatás szerint.

Vagyon.

1	Pénzkészlet	24762	93
2	Váltótárca	56338	
3	Eladott felszerelés	595	95
4	Időközi lakbér	137	50
5	Lebonyolítási alap időközi kamattal	2973	37
		84807	75

Teher.

1	112% kulcs szerint a részvényesek között szétosztásra	78454	72
2	Nagymihályi takarékpénztár lebonyolítási díjára	2823	
3	Váltóleírás, kamat és költségek	514	30
4	Tisztviselők végkielégítésére	1175	
5	Lakbér kiegyenlítése	950	
6	Átmeneti kamatra	595	95
7	Liquidáló bizottság díjára	294	78
		84807	75

Kelt Nagymihályban, 1877-ik évi juliushó 1-ső napján.

1—2